

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 18

Tilleggsspørsmålnr.

Emne: Juletre og julekalender

Oppskr. av: Johs. D. Løvlie f. 1881

(adresse): Eksingedalen

Fylke: Nordland

Herad: Moelven

Bygdelag: Eksingedalen

Gard: Løvlie

G.nr. 90 Br.nr. 1

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Men og etter faddering av mor og far. her f. 1850, d. 1436. f. f. 1852, d. 1441.

SVAR

1. Ja, ein må seia, at no er juletreet vanlegt i laggdø. Men so sers gammalt tr er det nok ikkje.
2. Fyrste gang eg veit ein tr var juletre hadde alle bøndu tr på garden stellet til juletre idag, 5 hústydur. Hjå ein av bøndu hadde dei sett upp treet, og dr samlant dei. Treet var ein sprake, sers fin. Til pynt på treet var borne lys, men dei var des mange av. Tjaki var halglas som var laundre fast. Velle var i 1889 eller 1890.
3. Juletreet kom fyrst i heimane, i dei heima det var born da. I kyrkja hev aldri vore juletre. Dei hev vore heldre i skular, avkalstlag, misjonslag. No er det gran og fura som mest bruku til juletre.
4. Gammall skikk var det og strå finbrakka sprakebas på galvet juletrau. Og to strika dei beten i rotetova med raunde og kvite strikor av kritt.
5. Grov kan no verka pynta med farga papirband - flagg-fargane - sjålv ein fack hev juletre.
6. 1,5 m. til 2 m.
7. Juletreet er pynta med kuleband, flagg, smie korpe i ymse fargar, men pynt og sers lys.
8. Far og mor og dei elste av borni, frå 12 år og uppetter pyntar treet.
9. Tris fritt på galvet. Det kan du henda, at det er nokon som hev solite juletre at dei set det på eit bord, men det er

Spjeldan um det er born i lútt.

10. Sjasi vest kvikkle julekveðen, og so andre kviklaci jali.
Borni i hútt heid gjome born frá andre heimri um, og þá
gái dei um jalefrest. Jalef-eljasi er og kvikkle um my-
arsafta i mange heimor.
11. Þáde born og vakene gái réindt jalefrest og éyng jale-
salmor og songar. Éy ken namna: Tokoma Gyðs englar,
Kling no Klanka, Pale jalekveð. Kimer i Klakker, Þr Kims
meðin arne smá, Éy er so glad kvik jalekveð, Fagur er jardi,
Ét lílet born vá lystelig, o.fl.
12. Þitt gjome. Trettandog vest det jámt jalefrest av frest, og
so vest det bore út
13. Hét er jámt borni som "hentoe av frest,"
14. Gram og Gjura.
15. Kvikke jalefrest Kyrrer og ickje líl.
16. Vette er ein skikk som er ickjind her. Falebandet var sétt
pá ei stong, eldr leundur pá ein hóg herjastaur, um
det stod ei lés so ndr lútt at det hóvde.

Falebalm

1. Sei, eg hingsa ickje halm pá galud jalekveðen. Heu
det skúede byttast my halm i alle engje i hútt.
Heu diu far og mor vor born og úngdomar, bor dei halm
i stova og laga flakbal ét húslýden. Þle skúede sova
ilag i jali. Heu líd vor det afka ickje mein cum ult
uormerom, og det vor stova. Unglyden lág pá flakskikk-
ken, eldr det hende og i eime endur av smalakútt.
F jali sov dei i same romet líl Trettandog. Há vor
flakbalhalmen boru á lóða, so brúka kvimori halmen
má ho virka. Det vor jústrome det vor lítt gjest á
virka av flakbalhalmen frá jali.
Þínken med á vera halm inni stova, og laga flakbal,
so heile lýden lág i same romet i jali, sa báde mor
og far vor utgama. Heu kvá rom vor úpphant til
skikken, vissli dei ickje. Þínken kvá diu dei ferk
lem stovar, eldr stovar med halvlem.